

Økologi kræver lysten, evnerne og bedriften

Diskussionen om økologi eller ej er sund. Men reelt er der meget mere snak, end der er økologer, der lægger tilbage.

”Der er altid nogen, der lægger om. Men jeg synes ikke, det er særlig slemt for tiden. Vi har flere, der går helt ud af erhvervet end økologer, der lægger tilbage til konventionel drift.”

Sådan lyder det fra koordinator for Syddansk Økologi, Aase Holmgaard, og flere af hendes kolleger rundt i landet bakker op om det billede. Hos Erik Andersen, chef i Jysk Økologi, har to ud af 90 økologiske kunder lagt tilbage, og Margit B. Jensen fra AgriNord fortæller, at ingen af hendes økologer har lagt tilbage – endsige overvejet det så meget, at de har involveret rådgivningen i det.

Regn på det

Det har de til gengæld hos Syddansk Økologi, hvor økologerne nær grænsen er presset af høje forpagtningspriser på grund af den tyske biomajs.

”Vores driftsøkonomer får en del henvendelser fra økologer, der skal have regnet på, om det økonomisk kan betale sig at lægge driften tilbage,” fortæller Aase Holmgaard.

Hun understreger dog, at der ikke er en overvægt af besætningssejere, der er blevet presset til de økonomiske beregninger af banken. Hun har kendskab til en enkelt, der har fået regnet på tilbagelægning til konventionel drift efter opfordring fra banken, og for ham var der ingen gevinst i det.

Hovedbudskabet fra både Videncentret for

Landbrug, Økologi og de lokale konsulenter er netop, at det er utrolig vigtigt at få regnet de økonomiske konsekvenser af en tilbagelægning – også på længere sigt – godt igennem.

”Regn godt på det – de skal øge ydelsen med 750 - 1.000 kg mælk pr. ko bare for at nå op på samme mælkeindtægt, som de har med øko-tillægget. Så det er ikke sådan, at man bare kan øge ydelsen med 500 kg, og så er økonomien forbedret. Og så skal vi som rådgivere turde spørge ind til, om de nu er dygtige nok til at hæve ydelsen så meget, som der skal til. For det er måske lidt lettere at være økolog med lav ydelse end konventionel med lav ydelse. Hvis du har et godt jordtilliggende og en høj selvforsyningsgrad, kan du som økolog godt have en god økonomi selv med en lavere ydelse,” mener Aase Holmgaard.

Og Erik Andersen, supplerer:

”Folk skal ikke tage forhastede beslutninger. Det er væsentligt, at de tænker det ordentligt igennem og regner minimum to-tre år frem i tiden. Og så skal man huske, at der ikke er ét regnestykke, der passer på alle økologer. Det gælder om at få vendt alle sten, før man tager beslutningen. For mange er det også et holdningsmæssigt spørgsmål, så der er både hardcore, bløde og mellemting, der skal vendes.”

Og at det i sidste ende ofte er holdningen til økologi, der giver det afgørende skub, er også både Aase Holmgaard og Margit B. Jensens erfaring.

”Nogle kan have svært ved at forlige sig med nogle af de økologiske regler. For ek-

tema | Økologi

sempel kan de synes, det er en nedvurdering af deres faglighed, at de ikke kan få mulighed for at genbehandle dyr, eller de kan have svært ved reglerne om at sende de små kalve på græs, og det er ofte det, der giver udslaget hos dem, der vælger at lægge tilbage,” erfarer Aase Holmgaard.

Økologisk udvikling

DLBR Økologi har fokus på hvilke faglige udviklingsmuligheder, de enkelte økologer har, og opfordrer alle økologer til at få defineret forbedringspotentialerne på deres bedrift.

Konsulenterne siger samstemmende, at grovfoderkvalitet og -udbytter generelt kan forbedres hos mange, og at dette har særlig stor indflydelse på økologernes økonomi på grund af det dyre økologiske kraftfoder, der ikke viser den samme faldende tendens som konventionelt foder.

”Jeg vil opfordre til, at økologerne sætter fokus på grovfoderudbytter, for plus/minus 500 foderenheder pr. ha betyder altså voldsomt meget,” anbefaler Erik Andersen.

Og fokus på både udviklingsmuligheder og på spørgsmålet om økologi eller konventionel drift er vigtigt, mener Aase Holmgaard:

”I bund og grund er det en sund diskussion, vi har. For det skal være dem, der har lysten, evnerne og bedriften til det, der skal være økologer.” /Lone Sylvest Søgaard

Erik Møller Andersen havde tidligere en mellemtid mellem storfold og rotationsgræsning med fire-fem dage på hver fold. I fremtiden vil han dog holde fast ved konsekvent rotationsafgræsning med en ny fold hver dag. Foto: Peter Hvid Laursen.

Økologisk selvforsyning på KvægKongres 2014

Foderomkostningerne udgør en væsentlig del af fremstillingsprisen på den økologiske mælk. Det er en omkostning, hvor der er store variationer mellem bedrifterne. Vi ved, at markudbytte og kvaliteten af grovfoderet har stor indflydelse på foderomkostningerne, men også selvforsyningsgraden og køernes ydelsesniveau bliver ofte nævnt som parametre med indflydelse.

Det ser vi nærmere på i sessionen 'Høj selvforsyningsgrad på økologiske bedrifter' på KvægKongres 2014 i Herning. Her stiller vi skarpt på følgende spørgsmål: Hvad er arealkravet ved forskellige strategier for selvforsyningsgrad i forhold til besætningens ydelsesniveau? Hvordan ser økonomien ud? Hvad er kravene til koens foderration i forhold til ydelsesniveauet? Og hvilke krav stiller det til sædsdiftet ved stigende selvforsyningsgrad? Hvad koster det at producere grovfoderet og tilskuds-foderet selv?

Indlægsholdere er økologikonsulent Arne Munk, VFL, Økologi og økologikonsulent Lisbeth Tønning, Jysk Økologi.

Kvægkongressen finder sted 24. og 25. februar i MCH Herning Kongrescenter. Læs mere på www.kvaegkongres.dk

/Lone Sylvest Søgaard

Fokus på afgræsning og grovfoder gav pote

Afgræsning og grovfoder er væsentlige parametre for økologernes økonomi. Økologisk mælkeproducent Erik Møller Andersen har fokus på emnerne via Grovfoderskolen.

Som økolog er det afgørende for økonomien, at selvforsyningsgraden er høj, og at du får det optimale ud af afgræsningen. De, der ikke forstår at køre afgræsning og som hver eneste vinter skal arbejde en ydelse op igen, kan presse deres økonomi unødvendigt. Og en del skal måske lære at se mulighederne i afgræsningen og ikke tabe ydelse.

Økologisk mælkeproducent Erik Møller Andersen har aldrig haft problemer med ydelsesfald om sommeren. Alligevel er han glad for det fokus på afgræsning, som hans deltagelse i Grovfoderskolen har givet.

Samme afgræsning hver dag

"Da vi kom med i Grovfoderskolen, satte vi et mål om, at køerne skulle tilbydes det samme i marken hver dag, og der skulle være det samme i tanken hver dag. Og det mål har vi nået," fortæller Erik Møller Andersen, der har 330 økologiske køer og driver 372 ha, heraf 100 ha lavbundsjord ved Lille Arden i Himmerland.

Målet blev nået ved konsekvent at følge et rotationsfoldsskifte, hvor køerne kom på en ny fold hver dag.

"Vi brugte en masse tid på at sætte hegn, men det har været arbejdet værd. Vi vil helt sikkert fortsætte systemet, for det giver en bedre og nemmere styring af både græsmarken og køerne" fortæller han.

Styr på udbytter

Et andet plus ved at være med i Grovfoderskolen

er, at han har fået styr på udbytterne og dermed den eksakte grovfoderpris fra de forskellige marker.

"Nu ved vi, at det koster 1,30 kr./FE at lave grovfoder på marker langt væk, og 85 øre/FE på markerne tæt på gården, og det synes vi egentlig ikke er så slemt," fortæller han.

Hans planteavlskonsulent, Margit B. Jensen, AgriNord, supplerer med, at der har været særlig fokus på rettidigheden af første slæt samt tildelingen af næringsstoffer til marken.

Næste mål: Maskinomkostninger

Erik Møller Andersen fortæller, at de lige nu er i gang med at regne på, hvordan maskinparken skal se ud om fem år.

"Indtil nu har vi kørt med en low-cost strategi, men vi er ikke færdige med at regne på, om det er noget, vi skal fortsætte. Vi vil jo helst ikke lave forkerke investeringer," forklarer han.

Se mere på www.grovfoderskolen.dk

/Lone Sylvest Søgaard

tema | Økologi

Arbejder for fortsat fleksibilitet

Der arbejdes lige nu på, at man fortsat kun forpligter sig til økologisk drift ét år ad gangen.

I øjeblikket kan økologitilskuddet forlænges med et år ad gangen, dvs. man binder sig kun som økolog et år frem.

Men der er lagt op til, at landmanden pr. 1. januar 2015 skal forpligte sig til at være økolog fem år frem i følge EU-reglerne. Dette er således en væsentlig forskel i forhold til nu, hvor landmanden altså kan forlænge med et år ad gangen, og

dette kan blandt andet være en hindring for ældre økologer.

Landbrug & Fødevarer er i tæt dialog med Fødevareministeriet om at finde en løsning, hvor forpligtelsen kan frafaldes ved salg eller bortforpagtning.

"Hvis EU-forslaget om en femårig bindingsperiode bliver vedtaget, kunne en løsning være at lempe tilbagebetalingskravet, hvis man udtænder af økologiordningen i bindingsperioden," mener Arne Munk, VFL, Økologi.

/Lone Sylvest Søgaard

Kvægs Strategi 2018

Kvægs strategi for 2018 er nu finpudset og tilgængelig på nettet i en endelig version. Men hvorfor har den fokus på vækst i en tid med vanskelig adgang til finansiering?

Allerede i oktober måned kunne kvægbrugere høre om Videncentret for Landbrug, Kvægs Strategi 2018 på regionsmøderne. Efterfølgende er strategien blevet finpudset, og der er bl.a. indarbejdet kommentarer fra møderne. Men den helt overordnede vision er fortsat 'En lønsom, bæredygtig, ressourceeffektiv og international konkurrencedygtig mælke- og oksekødsproduktion i Danmark, hvor produktionen af mælk er steget til 6 mia. kilo og hvor produktionen af oksekød er steget med 20 pct. i 2020'.

Flere kvægbrugere har, efter at have hørt og læst om den nye strategi, bl.a. reageret på, at strategien har fokus på ydelse frem for dækningsbidrag og om, hvorvidt det er rimeligt at have fokus på vækst i en situation med vanskelig adgang til finansiering. Til det svarer

formand for L&F, Kvæg, Peder Philipp:

"Ydelse og dækningsbidrag hører jo sammen. En høj ydelse er naturligvis ikke lig med en god økonomi, men det er en forudsætning for en god økonomi. Det samme gælder målene i strategien for tilvækst," forklarer han.

"Og hvad angår fokus på vækst, så skal vi naturligvis først og fremmest arbejde for en god og forbedret økonomi på bedrifterne. Men strategien skal også signalere, hvad det er for en retning, vi skal gå i efter krisen, og her er det vigtigt, at vi som erhverv sender et signal om, at hvis de langsigtede vilkår og rammer er der, så er vi også parate til vækst. Vi er nødt til at skabe konkurrenceevne i Danmark, så vi kan udnytte vækstpotentialet i Asien. Ellers kører det tog uden om os," lyder det fra formanden.

På spørgsmålet om hvilken relevans strategien har for den enkelte kvægbruger og det daglige arbejde i stalden, lyder svaret fra Peder Philipp:

"Som sagt handler det først og fremmest

"Vi skal naturligvis først og fremmest arbejde på en god og forbedret økonomi på bedrifterne, derefter kommer vækst," siger Peder Philipp om Strategi 2018. Foto: Merete Martin Jensen.

om at forbedre økonomien på bedrifterne. Og den skal for størstedelen leveres af kvægbrugere selv – bl.a. ved at have de rigtige rutiner og udnytte de rammer, man har, optimalt," forklarer Peder Philipp.

Find L&F, Kvægs Strategi 2018 på www.landbrugsinfo.dk/kvaeg. En trykt version vil blive uddelt på kongressen.

/Kirsten Marstal

Lettere at finde køer med sygdomme inde i klovene

Faste eller asymmetriske klovballer er tegn på alvorlige permanente forandringer inde i klovene.

Hornrelaterede klovlidelser kan udvikle sig mere alvorligt. Det sker, når såret bliver angrebet af bakterier. Resultatet er tilbagevendende problemer og alvorlige, permanente forandringer i kloven.

De typiske forandringer er knoglenydannelser, som især findes under det typiske sålek nusningssted og indlejring af bindevæv i og omkring den elastiske ballepude. Forandringerne øger risikoen for et nyt tilfælde af en hornrelateret klovlidelse, idet elasticiteten i kloven nedsættes, og trykket på

sålek nusningsstedet øges.

Ny og billigere undersøgelse

Hidtil har røntgenfotografering været den eneste mulighed for at påvise forandringer inde i kloven. Men nu har et dyrlægespecialt påvist, at faste eller asymmetriske klovballer er tegn på komplicerede klovlidelser.

Specialt viste en sammenhæng mellem faste klovballer og sænket klovbæn, faste klovballer og øget bindevæv i og omkring den elastiske ballepude samt faste klovballer og knoglenydannelser på tåens knogler. Samtidig fandtes der en sammenhæng mellem asymmetriske og faste klovballer.

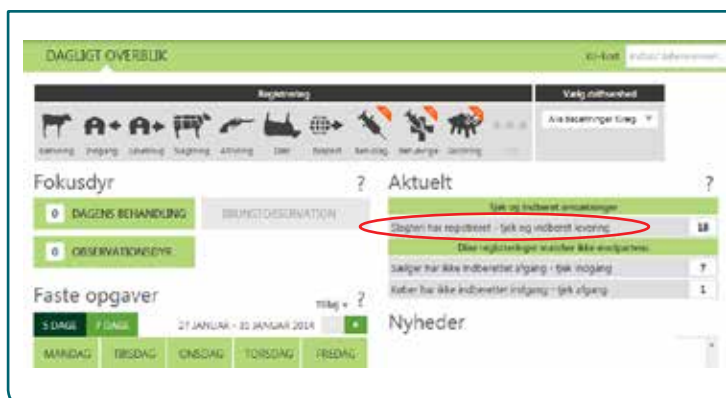
Sådan undersøges koen

I praksis testes begge parametre på løftet ben – gerne i klovboks. Ved tryk med tommelfingeren vurderes det, om klovballerne føles fastere end normalt. Asymmetri mellem klovballerne på inder- og ydersiden af samme ben, måles med en skydelære fra klovspaltens øverste punkt til under hårgårslinjen på klovens yderside.

Hvis koen minimum har én fast klovballe og/eller asymmetri på ≥ 10 pct., er hun i risikogruppe for at have alvorlige, permanente forandringer i kloven.

Resultater af de to parametre, en grundig klinisk undersøgelse med fokus på klove, lemmer og klovhistorik, indgår i dyrlæges vurdering af koens prognose og behandling.

For mange af disse køer er behandling udsigtsløs og aflivning den eneste mulighed, da de ikke vil være transportegnede. /Dyrlæge Anne Juul

To smarte genveje i DMS Dyreregistrering

På siden 'Dagligt overblik' i DMS Dyreregistrering er der, under 'Aktuelt' i højre side, en række links til hurtig registrering.

Lige så snart slagteriet har indberettet indgang på dyrene, oprettes der en 'modpostering', så du ved at klikke på linket under 'Aktuelt' får et forudfyldt registreringsbillede, som du blot skal godkende.

På samme måde gælder det, hvis en køber har indberettet indgang af levedyr. Så får du også en 'modpostering', du blot skal godkende. Her er der dog en ekstra godkendelse, inden du kommer til registreringsbilledet, men stadig hurtigt og nemt at udføre.

/Jens Vingborg

Foto: Lone Sylvest Søgaard

Før Henrik Vestergaard fik KMP forsøgte han selv at samle de forskellige resultater. Men det var for stort et arbejde at finde de mange tal.

Har indført Lego-system på bedriften

Med udgangspunkt i KMP – Kritiske Målepunkter, styrer Henrik Vestergaard sin bedrift efter metoder, han har set på Lego-fabrikken i Billund.

Som hos stadig flere mælkeproducenter hænger der to hvide Leantavler hos Henrik Vestergaard. Men Henriks tavler ligner ikke de fleste andre. De traditionelle sprittuschnoter har fået følgeskab af adskillige A4-papirark, der er hængt op på tavlen. Det er udskrifter fra KMP-programmet Kritiske Målepunkter, der giver et dagligt overblik over resultater i stalden. Henrik fik ideen, da han besøgte Lego-fabrikken i Billund sammen med en flok Leankonsulenter og landmænd.

”På Lego bruger de Lean enormt meget. De har stor fokus på, hvordan det går i de forskellige afdelinger, og jeg er virkelig imponeret over, hvordan de styrer den fabrik,” fortæller Henrik Vestergaard, der straks indførte nogle af de samme principper på sin bedrift med fem ansatte og 580 køer ved Holstebro.

Alle stiler efter gode tal

På Henriks bedrift hedder afdelingerne: Køer, kvier og kalve. Og som på Lego hænger hans fodermester resultaterne fra de tre afdelinger op på Leantavlen før det ugentlige tavlemøde. I afdelingen for køer fokuserer de specielt på insemineringsprocent og drægtighedsprocent, da målet er en bedre reproduktionseffektivitet, men også dødelighed og mælk leveret bliver vendt. I afdelingen kvier er der også fokus på reproduktion, mens man i afdelingen for kalve har fokus på antal dødfødte og dødelighed. Ifølge fodermesteren tager det højst fem - ti minutter at printe alle grafer og hænge dem op, men udbyttet er stort.

”Når der er tal på resultaterne, stiler medarbejderne virkelig efter, at tallene skal være gode på netop deres område, og vi får alle medarbejdere engageret i resultaterne,” fortæller 26-årige Kenneth Agerskov.

Henrik Vestergaard synes, at de får meget mere ud af Tavlemøderne ved at tage udgangspunkt i tallene fra KMP. Og Kenneth Agerskov er enig:

”Efterhånden vil jeg faktisk nødtigt undvære tallene. De sikrer, at vi kommer hele vejen rundt hver gang,” lyder det fra fodermesteren.

Viser effekt af ændring
Helt overordnet sikrer KMP, at man

altid løbende er med.

”Du står ikke pludselig efter tre måneder og opdager, at drægtighedsprocenten ved kvierne er løbet af sporet,” forklarer Henrik Vestergaard.

Og Kenneth Agerskov fortæller, at KMP synliggør, hvor meget en ændring i stalden påvirker køerne.

”Nu kan vi se, hvor meget det svinger fra uge til uge. Tit synes vi ikke, at vi har lavet ret meget om, men det har alligevel påvirket køerne,” fortæller han.

Da mælke kvaliteten ikke er et problem, bruger de ikke tid på de tal.

”Rene båse, som er nødvendige

for at få en god mælkekvalitet, er mere håndgribeligt for medarbejderne end reproduktionseffektivitet, hvor det er rart at have et tal at forholde sig til,” forklarer Kenneth Agerskov.

Ansvar er uddelegeret

Det er Kenneth Agerskov, der har ansvaret i kostalden, og en anden medarbejder har ansvaret for kvierne. Og Henrik Vestergaard har ikke været nervøs for at slippe ansvaret for dyrene.

”Jeg kan jo ikke ordentligt have ansvaret for køerne, fordi jeg hele tiden bliver forstyrret af små og store ting, så det ansvar har jeg simpelthen været nødt til at give slip på, hvis det skulle fungere optimalt,” erkender den 52-årige gårdejer.

/Lone Sylvest Søgaard

Ny video:

Sådan tjener man penge ved beregning af markomkostninger

For mælkeproducent Jens Winther var en detaljeret opgørelse over hans omkostninger til afgrøder og maskiner en øjenåbner. I en ny video fortæller han, hvordan programmet FMS hjalp ham til blive klar over, at både skårlæggeren og ploven var for dyr, og ikke mindst, hvordan en investering i en ny plov kunne spare ham 250 kr. pr. ha.

”Med videoen vil vi vise, hvordan man rent faktisk kan blive både dygtigere og tjene flere penge på

sit markarbejde, hvis man sørger for at få beregnet sine omkostninger helt ned på markniveau. Vi ved, at mange har en tendens til at lukke øjnene for tal, som de inderst inde godt er klar over, men helst ikke vil se i øjnene. Men det kan blive dyrt,” fortæller konsulent ved Videncentret for Landbrug, Kvæg, Peter Hvid, som har været med til at producere filmen ’De skjulte tal’. Se filmen på: www.grovfoderskolen.dk eller Youtube. /Kirsten Marstal

Mælkeproducent Jens Winther fortæller i den nye video, hvordan programmet FMS kan være en stor hjælp til at få beregnet en detaljeret opgørelse over omkostninger til afgrøder og maskiner.

Se "European Agricultural Fund for Rural Development" (EAFRD)